

הנביאים באותה תקופה לא יכלו לבצע אותות ומופתים, והיו להם דרכים אחרות לנסות לשכנע את העם להאמין להם.

פרק ה פסוקים א-ז

הנביא שר משל. אין הפרדה ברורה בין המשל לנמשל. השלם הוא גדול מסך שני החלקים.

במשל יש כרם. באותם ימים כרם היה משהו מאוד נפוץ - לא כמו בימינו שיש כמה כרמים גדולים, אלא לרוב האנשים היו כרמים קטנים והם השתמשו בענבים ובענפים שלהם.

קרן - פינה. "קרן בן שמן" - יכול להיות שהכוונה למקום בשם "בן שמן", ויכול להיות שהכוונה למקום טוב כללי, פינה בעלת פוטנציאל גידול טוב.

הנביא מתאר הרבה פעולות שהוא עשה לכרם. "ויעזקהו" - חפירה עמוקה לעקירת הסלעים. "ויעטעו שורק" - שורק זה סוג של ענבים שמניבים יין אדום. "ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חפר בו" - בנה מבנים כדי לעשות יין.

"ויקו לעשות ענשים ויעש באושים" - הכרם לא הניב תוצאות טובות כמצופה. "שפטו נא ביני לבין כרמי" - כאן נפרץ הגבול בין המשל לנמשל, כי אי אפשר לשפוט כרם.

הנביא מתאר מה הוא הולך לעשות לכרם. היה ניתן לצפות שהוא יבטל את הפעולות שהוא עשה כדי לבנות את הכרם - יעקור את העצים, יחזיר את האבנים וכו'. אבל הוא עושה פעולות אחרות. אין הקבלה בין פעולות הבניה לפעולות ההרס - מכלול הפעולות זה הפעולות הקשורות בכרם:

- "הסר משוכתו והיה לבער" - המשוכה זה קוצים ששמים על הגדר. כשמסירים את המשוכה הכרם פרוץ לבע"ח ואנשים.
- "פרץ גדרו והיה למרמס" - גם את הגדר הוא הרס.
- "ואשיתו בתה לא יזמר ולא יעדר" - הוא הפסיק לעקור את הקוצים שמפריעים לכרם.
- "ועלה שמיר ושית ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר" - גם כאן יוצאים מהמשל לנמשל - בן אדם לא יכול לצוות על העננים, רק אלוהים יכול.

בפסוק ז' מגיעה האמירה הברורה - "כי כרם ה' צבאות בית ישראל". חוץ ממשל יש כאן גם שיר - למשל יש כאן משחקי מילים, כמו "ויקו לעשות ענבים ויעש באושים", או "ויקו למשפט והנה משפט לצדקה והנה צדקה".

סיכום

הנביא משתמש בשילוב חדש, שהוא לא השתמש בו מקודם - שילוב בן משל ונמשל, ורטוריקה של שירה. הנביא שרוצה לשכנע את הקהל שלו, כשאין לו הרבה אמצעי שכנוע, צריך להשתמש באמצעים רטוריים, סגנוניים.

פסוקים ח-ל

הנביא מדבר על חיי החוללות של העם. יש פה חלוקה צורנית בין הנבואות ע"י המילה "הוי".

"בתים רבים לשמה" - הבתים יהפכו לשממה, כי אחרי הגלות לא יהיו כמעט תושבים.

"עשרת צמדי כרם יעשו בת אחת וזרע חומר יעשה איפה אחת" - "בת" זה יחידות מידה לנוזלים - היבול מהכרמים יהיה קטן מאוד יחסית לעבודה. "חומר" זה כמות של מוצק, הרבה יותר גדולה מ"איפה" - כלומר מהרבה זרעים יהיה מעט יבול. "הוי משכימי בבוקר שכר ירדפו..." - המילה "הוי" מלמדת שכאן מתחילה נבואה חדשה. היא מדברת על חיי ההוללות של העם.

בפסוק יג מתחיל העונש - "לכן גלה עמי..."
בפסוק יד יש התכתבות עם התרבות מסביב - "לכן הרחיבה שאול נפשה..." - שאול זה תפיסה מיתולוגית, מהשאול עולים ויורדים האלים.
פסוק יח - "הוי משכי העוון..." - נבואה חדשה. מושכי עוון - יש להם שלשלאות של חטאים.

פסוק יט - "האומרים ימהר יחישה מעשהו" - הנביא מדבר אל אלו שלא מאמינים בנבואה, כי כבר אמרו להם הרבה פעמים שיגיע חורבן.
פסוק כ - "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע" - הנביא מדבר אל אלו שחושבים שהמוסר סובייקטיבי.

פסוק כא-... - "הוי חכמים בעיניהם...הוי גיבורים לשתות יין..." - זו לא חכמה לשתות יין, זה לא מעיד על גבורה.

בפסוק כז הנביא מתחיל לתאר את הצבא האשורי. "אין עיף ואין כושל בו לא ינום ולא ישן..." - בד"כ הדברים האלו נאמרים על אלוהים ("לא ינום ולא ישן שומר ישראל"). זה נותן לנו את האווירה עד כמה הצבא האשורי חזק, שכן עכשיו הוא יהיה שלית אלוהים.